

Recursos sobre Interseccionalitat

Gener 2025

Bibliografia de no ficció

Interseccionalitat

Maria Rodó-Zárate (2021) Edicions Bellaterra, Barcelona [200 pp.].

Amb aquest llibre es porten al nostre context els debats existents a nivell internacional sobre el concepte i es proposa una aproximació pròpia: la consideració del lloc com a element constitutiu de les dinàmiques interseccionals i la incorporació de la dimensió emocional en l'anàlisi de les desigualtats.

Mujeres, raza y clase

Angela Davis (1981). Ediciones Akal, Madrid (2004) [240 pp.].

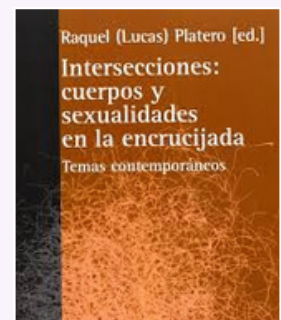
El llibre revela les causes que van portar al fet que les reivindicacions de les dones negres fossin invisibilitzades malgrat el potencial revolucionari que tancava un moviment semblant. Angela Davis ofereix una anàlisi rigorosa que no sols posa de manifest les estratègies de lluita de les dones negres, sinó els problemes de composició de les diferències que continuen estripant els moviments actuals.

Intersecciones: cuerpos y sexualidades en la encrucijada

Lucas Platero (ed.) (2012). Edicions Bellaterra [331 pp.].

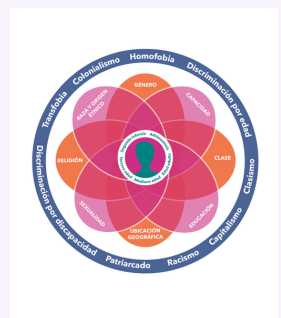
«Intersecciones» és fruit d'un diàleg col·lectiu sobre les sexualitats no normatives, que busca contribuir teòricament a la discussió sobre com estudiar les experiències complexes de les persones, ens travessen algunes desigualtats, quins són?, algunes són més importants que unes altres? com s'articulen?

Cartografiando los márgenes: interseccionalidad, políticas identitarias, y violencia contra las mujeres de color

Kimberlé Williams Crenshaw (1991). En platero, L. (2012), Intersecciones: cuerpos y sexualidades en la encrucijada. Pàg. 87-122. Ediciones Bellaterra, Barcelona. [36 pp.].

L'article tracta la interseccionalitat estructural, les formes en les quals la posició de les dones de color en la intersecció de raça i gènere fa que la violència domèstica, la violació, i la recuperació siguin qualitativament diferents d'aquelles que sofreixen les dones blanques.

Vídeos

The urgency of interseccionality | Kimberlé Williams Crenshaw TED (2016). YouTube [18:49].

Ara més que mai, és important analitzar amb valentia la realitat dels prejudicis racials i de gènere, i entendre com tots dos poden combinar-se per a crear encara més mal. Kimberlé Crenshaw utilitza el terme "interseccionalitat" per a descriure aquest fenomen; com ella diu, si et trobes en el camí de múltiples formes d'exclusió, és probable que siguis colpejat per ambdues.

Feminismo interseccional: un feminismo diverso

AJ+ Español (2021). YouTube [05:04].

Temes com racisme, capacitisme, pobresa i medi ambient semblen quedar oblidats pel discurs més popular del feminisme. És per això que en aquest vídeo moltes dones que se senten fora advoquen per un feminisme interseccional.

La revolución de las temporeras

El País (2018). YouTube [05:30].

Un grup de jornaleres marroquines exposa la vulnerabilitat davant possibles abusos de dones estrangeres, analfabetes, soles i pobres.

Referents

Kimberlé Crenshaw

Advocada i acadèmica estatunidenca, especialitzada en teoria crítica de la raça i creadora del terme "interseccionalitat", plasmat en el seu llibre "On Interseccionalitat".

Angela Davis

Filòsofa, política marxista i activista afrodescendent, en defensa del feminisme interseccional, pro Drets Humans i abolicionista del sistema carcelari.

Patricia Hill Collins

Sociòloga i professora estatunidenca, centrada en el marc del feminisme en la comunitat afroamericana i coautora del llibre "Interseccionalitat".

Anyeli Marin

Investigadora i professora d'història, gènere i medicina, dinamitza espais de formació sobre metodologies decolonials, feminismes negres i antiracisme.

Maria Rodo Zárata

Llicenciada en ciències polítiques, doctora en geografia i activista feminista amb perspectiva interseccional, creadora del projecte "Relief Maps".

Organitzacions i entitats

Oficina d'Igualtat de Tracte i No Discriminació de la Generalitat de Catalunya

Organisme de la Generalitat de Catalunya especialitzat en la defensa de la igualtat i la lluita contra la discriminació, segons estableix la Llei 19/2020, del Parlament de Catalunya. Centra la seva acció en dues àrees: promoció i atenció a les víctimes.

Afrofeminas

Revista antiracista online especialitzada en la visibilització i defensa dels drets de les dones afrodescendents residents a Espanya.

Mujeres pa'lante

Dones Pa'lante és un espai de trobada, reconeixement i suport mutu de dones migrades que viuen a Catalunya i que volen treballar per un món millor i més just per a tots i totes.

Informes

La interseccionalidad de la discriminación por razones de raza, etnia y género

María Frías (2022). Finançament de la UE [103 pp.].

Guies

“Igualtats connectades”.

Guía per incorporar la interseccionalitat a les polítiques locals

Ajuntament de Terrassa [56 pp.].

Guia Pedagògica, Ni uniformes ni etiquetas

La Fundació Akwaba i la campanya. 2017 [144 pp.].

Campanya que té per finalitat formar uns infants i un jovent crític amb les actituds racistes i sexistes; capaç d'identificar les discriminacions i desigualtats de gènere i d'interculturalitat, i que generi propostes de transformació en el centre educatiu, l'entorn local i el global.

Guía pedagógica para una educación intercultural, anti-racista y con perspectiva de género

Fundación para la Superación de la pobreza. Santiago de Chile, 2017 [82 pp.].

Aquest document és el resultat d'un treball col·lectiu desenvolupat en el marc del projecte “Cap a la incorporació d'un enfocament intercultural en escoles amb alt percentatge d'alumnes migrants i en professionals de Servei País”.

Inclou una sèrie d'eines teòriques, eines pràctiques i experiències internacionals.

Glossari

Desigualtat estructural

Describeix les desigualtats que estan legitimades i consolidades per diferents estructures que conformen les bases de la nostra societat, com ara el llenguatge, les lleis, la política, l'economia, el sistema educatiu, el sistema sanitari, la medicina, la psiquiatria, l'arquitectura, l'urbanisme, les disciplines científiques en general, els mitjans de comunicació, etc. Aquestes desigualtats afecten de manera directa la vida de les persones, ja sigui reconeixent o negant drets, oportunitats i recursos de tota mena. El sistema social i econòmic capitalista potencia i perpetua aquestes desigualtats.

Interseccionalitat o Perspectiva interseccional

«(...) és una forma d'entendre i analitzar la complexitat del món, de les persones i de les experiències humanes. Els successos i les circumstàncies de la vida social i política i la persona estranyament es poden entendre com a determinats per un únic factor» (Bilge i Hill Collins, 2016). Posa èmfasi en les posicions de privilegi, opressió o resistència de les persones i els grups humans en els contextos on viuen i com això afecta les seves vides en múltiples sentits.

Opressions/Discriminacions múltiples

Describeix la situació en que una persona o col·lectiu és discriminat simultàniament per diversos eixos d'opressió, com ara les dones negres (sexisme/racisme), o una dona gitana amb diversitat funcional (sexisme / racisme / capacitisme), etc. Aquestes situacions requereixen de la perspectiva interseccional per entendre de quina manera aquests eixos afecten la vida de les persones afectades i per valorar estratègies per intervenir sobre aquelles situacions (K. Castilla, 2020).

Polítiques de la identitat

Fa referència a les accions individuals o col·lectives orientades a reivindicar algunes identitats (com el color de pell, el lloc de naixement, la família d'origen, gènere, sexualitat, les característiques i capacitats corporals, etc.) o els recursos materials i/o simbòlics als que aquestes hi accedeixen en un determinat context degut a la configuració de les relacions de poder que en ell hi hagi.

Privilegis, opressions i resistències

Fan referència a les posicions en les que les persones queden situades en un determinat context, en un sistema on la desigualtat és estructural, per tant, no depenen de l'agència dels individus, sinó de les diferents característiques que les defineixen (els eixos de diferència/desigualtat). El posicionament de "resistència" sí que és una decisió, que suposa una voluntat i l'exercici del poder per oposar-se i intentar canviar la posició d'opressió en el que la societat situa algunes persones.

Relacions de poder

Són les relacions que s'estableixen entre persones, col·lectius o institucions en un determinat context en els que cadascuna de les parts té interessos i objectius i desenvolupa estratègies per aconseguir-los. Des de la perspectiva de Michel Foucault (1984), totes les relacions són relacions de poder i es caracteritzen per no ser fixes ni estables, sinó que estan en permanent moviment o negociació, ja que el poder no es té, sinó que s'exerceix. D'això es desprèn que les relacions de poder poden canviar en funció de com exerceixin el seu poder les persones o col·lectius o institucions involucrades en elles.

Crèdits

Elaboració i disseny Institut Diversitas SCCL.

www.institutdiversitas.org

Barcelona, Gener de 2025.